

Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput XIII. Augustinianæ doctrinæ concordia cum censura propositionis
trigesimæ. Non solùm fures sunt & latrones, qui Christum viam & ostium
veritatis & vitæ negant, sed etiam quicumque aliunde quàm ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

quia si nobis ipsis relinquimur, in peccatum semper quod nihil est, labimur.

165 Unde istam concordem esse Patrum sententiam gloriosus Fidei defensor & Martyr, Joannes Firscherus, Episcopus Roffensis, contra 36. artic. Lutheri testatur his verbis: *Hoc dixi propter Patres, quorum sententiam sequi malui, quam Scholasticorum, cum in hac re mutuo sibi pugnent. Patres enim (absque mutua ad invicem pugna) asserunt, neminem posse quidquam boni facere, sine speciali Dei auxilio; nec sufficere generalem illum influxum. Nonnulli contra Scholastici sic contendunt hunc sufficere, ut quis absque illo auxilio bene moraliter agere, & bonum facere possit, non solum ex genere, verum etiam quod debitis undique circumstantiis ornatum sit. At si Scholasticorum argutiam adversus Patres admitteremus, sequitur, &c.*

166 Illam profectò Scholasticorum argutiam non admisit Scholasticorum Princeps S. Thomas, ut alibi videbitur, atque hinc breviter ostenditur ex q. 24. de lib. arb. a. 14. ubi sic: *Si gratiam Dei velimus dicere, non aliquid habituale donum, sed ipsam misericordiam Dei, per quam interior motum mentis operatur, sic nec ullum bonum homo facere potest sine gratia Dei.*

167 Non admisit etiam Alphonsus à Castro verbo *Gratia* conclus. 3. ubi recensitis Pelagii erroribus, conclusionem hanc velut catholicam, Pelagioque oppositam ponit: *Liberum hominis arbitrium ex sola sua potestate, additè etiam illa communi & generali Dei concussatione, non potest sine aliquo Dei speciali auxilio bonum aliquod operari.* Similia habent Gregorius Ariminensis, Geison, Dionysius Carthusianus, & alii quos refert Vasquez ubi suprà. Idemque censuisse Congregationem de Auxiliis, constat ex dictis n. 136. & 144.

CAPUT XIII.

Augustiniana doctrina concordia cum Censura propositionis trigesima. Non solum fures sunt & latrones, qui Christum viam & ostium veritatis & vitæ negant; sed etiam quicumque aliunde quàm per ipsum in viam justitiæ, hoc est, ad aliquam justiciam concendi posse docent; aut tentationi ulli, sine ipsius adjutorio, resistere hominem posse, sic ut in eam non inducatur, aut ab ea non superetur.

168 **C**oncordia per regulam sæpè memoratam comperta est: ei namque insistendo, dicendum, propositionem istam, vel damnatam non esse ob doctrinam, sed ob censuræ acrimoniam, quæ (in re apud Scholasticos Catholicos controversa) offensionem & scandalum causabat; vel certè damnatam esse sensu in Ecclesia peregrino, non sensu apud veteres Patres, probatosque Theologos recepto.

169 Quia ergo duplicem sensum peregrinum & falsum habet propositio illa, utroque meritissimo damnata est. Primò namque significat,

nulli tentationi hominem resistere posse sine auxilio gratiæ inhabitantis, eumque sensum indigitat totius doctrinæ damnata connexio, uti sæpius demonstravimus: sensus verò iste profusus est falsus & peregrinus. Secundò, secundum se significat, nulli tentationi hominem resistere posse, sic ut in eam non inducatur, aut ab ea non superetur: sic enim finalis clausula ipsius exprimit. Significat proinde, quòd quisquis aliquà tentatione pullatur, v. g. fornicationis, in illam tentationem necessariò inducatur, nisi adjutorio gratiæ Dei liberetur. Quod profusus etiam peregrinum est, & falsum, cum certissimum sit, experiètiæque notum, hominem gratiæ destitutum, non necessariò eà quâ pullatur tentatione dejici, sed sæpè tentatione unà tentationem aliam, v. g. tentatione & amore propriæ famæ & humanæ gloriæ, vel pecuniæ, tentationem fornicationis superare, eo modo quo vitium vitio sæpè vincitur, ut Augustinus dicit epist. 29. *Aliquando vitium vitio tollitur, ut amore laudis amor pecuniæ.* Et l. 21. de Civit. c. 16. *Nonnunquam sanè aperissima vitia aliis vitis vincuntur occultis.* Hoc l. 4. contra Julian. c. 3. existimat contigisse in Scipionibus & Philosophis ethnicis, dicens, quòd *cupiditas una, ac per hoc prava, viciis in eis ac frænatis alias cupiditates pravas.*

Verùm hoc non est tentationem absolùtè superare: Tunc enim tentatio absolùtè superatur, quando sic superatur, ut non peccetur, juxta id quod idem Augustinus dicit l. 22. de Civit. c. 16. *Tunc victa vitia depuanda sunt, cum Dei amore vincuntur.* Quod sine gratia Spiritus sancti moventis fieri non posse, immediatè subjungit, dicens: *quem (Dei scilicet amorem) nisi Deus ipse non donat, nec aliter, nisi per Mediatorem Dei & hominum Jesum Christum.*

Hinc perspicuum est, nullam tentationem, nec magnam, nec parvam, secundum Augustinum, posse absolùtè superari, absque gratia actuali. Cum ad id necessarius sit amor Dei, ad quem necessaria est gratia Dei, uti demonstratum est capite præcedenti. Nec minus perspicuum, istam Augustini doctrinam à Pio V. non esse damnatam: cum sit in Ecclesia receptissima, & non solum à S. Augustino, aliisque Patribus, sed & à summis Pontificibus, & Conciliis, & à Congregatione de Auxiliis, gravissimisque Theologis etiam post Bullam Pii V. tradita.

Eam imprimis tradidit Augustinus, non solum loco n. 170. allegato, sed & ferm. 13. de verb. Apost. c. 9. his verbis: *Si nos ipse non adjuvat, non dico vincere, sed nec pugnare poterimus.* Et c. 10. *Nisi ille regat, cadis; nisi ille erigat, jaces.* Et alibi: *Non solum faciendo bonum se nihil esse testatur Apostolus; sed etiam de tentatione differens, statim subjicit: Nam si quis existimat se aliquid esse, scilicet ex seipso, ipse se seducit. Nempe ut non tantum ad operandum bonum, sed etiam ad declinandum à malo pertinere ostendat, quod aut Christus in Evangelio,*

Sine

Sine me nihil potestis facere. Sive ergo parum (inquit tr. 81. in Joan.) sive multum, sine illo fieri non potest, sine quo nihil fieri potest. Ideo epist. 106. à Pelagio exigit, ut fateatur, quando contra tentationes concupiscentiasque illicitas dimicamus, quamvis & illic habeamus propriam voluntatem, non tamen ex illa, sed ex adiutorio Dei nostram provenire victoriam. Plenus est Augustinus ejusmodi sententiis. Videri potest in Psal. 89. n. 4. in Psal. 123. n. 6. in Psal. 143. n. 9. L. de perfect. just. c. 21. in fin. L. de Gratia & lib. arb. c. 4. L. de dono perv. c. 6. & 7. & in opere imperfecto contra Julian. l. 3. n. 109. & 115. ubi dicit possibile non esse voluntati hominis declinare à malo, nisi ei voluntati, quam Deus adiuvat gratis.

173 Hinc sollemnis ipsius sententia est l. 2. Confess. c. 7. *Gratia tua deputo quacumque non feci peccata. L. de S. Virginis. c. 40. Deputate vobis tanquam omnino dimissum, quidquid mali à vobis non est (illo regente) commissum. Homil. 23. Adulter non fuisse in illa tua vita præterita plenà ignorantia, nondum illuminatus, nondum malum bonumque discernens, nondum credens in illum, qui te nescientem regebat? Hoc tibi dicit Deus tuus: Regebam te mihi, servabam te mihi, ut adulterium non committeres. Suasor defuit? ut suasor deesset, ego feci. Adfuit suasor, non defuit locus, non defuit tempus? ut non consentiret, ego te tenui. Agnosce ergo gratiam ejus, cui debes & hoc quod non admisisti.*

174 Augustino concinit venerandus cæterorum Patrum chorus. Ambrosius in Psal. 41. *Quis est tam fortis, ut nequaquam in tentatione moveatur, nisi Dominus ei adjutor existat? Chrysostomus homil. 34. in 1. ad Cor. Sunt ergo tentationes, quæ ferri non possunt. Et quæ hæ sunt omnes, ut semel dicam: posse enim ferri, sium est in Dei mun. Quare ut certò cognoscas, non solum illas quæ virtutem nostram exsuperant, non posse nos sine divino auxilio superare, sed ne has quidem humanas, addidit (Apostolus:) sed faciet cum tentatione proventum, ut possis sustinere. Neque enim mediocres illas, quas dixi, propriâ virtute sustinebimus, sed in his etiam divino opus habemus auxilio, &c. Prosper contra Collat. c. 35. Quisquis in tribulatione non desicit, ab illo se non dubitet adjuvari, ad quem quotidie corda universorum fidelium clamant: Ne nos inferas in tentationem; sed libera nos à malo. Quod profectò generaliter & in omni tentatione orandum; & ista generalis orandi necessitas, generalis & pro omni tentatione est gratiæ necessitas. Fulgentius Epist. 4. c. 4. Nec est aliquod vite hujus tempus, in quo non hominibus miscipulam tendat inimicus, cujus laqueos nemo possit propriis viribus evadere. Bernardus serm. in octav. Pasch. Quoties tentationi resistis, quoties vincis malignum, nolî propriis retribuere viribus, nolî in te, sed magis in Domino gloriari.*

175 Conciniunt quoque Romani Pontifices & Concilia. Imprimis Cælestinus I. loco supra

relato c. 6. *Pares nos ad resistendum, non liberum arbitrium, sed Dei solum facere potest auxilium. In cujus confirmationem refert probatque verba Innocentii I. dicentis: Necessè est ut quo auxiliante vincimus, eo iterum non adjuvante vincamur. Item verba Zozimi: Quod ergo tempus intervenit, quo ejus non egeamus auxilio? In omnibus igitur actibus, causisque, cogitationibus, motibus, adiutor & protector orandus est. Superbum est enim, ut quidquam sibi humana natura presumat, clamante Apostolo: Non est nobis colluctatio adversus carnem & sanguinem, sed contra principes & potestates aëris hujus, contra spiritualia nequitia in caelestibus. Gregorius Magnus l. 9. Moral. c. 29. Qui aptè reduci in pulverem dicitur, quia dimissus sibi, cujuslibet tentationis aurâ raptatur. Et in 3. Psal. Pœnit. Necessario sequitur, ut omni tentationi sit subditus, quicumque à Deo fuerit derelictus.*

Cum laudatis Pontificibus Concilium Arau- 176
sicanum II. can. 14. *Nullus miser de quantacumque miseria liberatur, nisi qui Dei misericordiâ prevenitur. Concilium Carchaginese epist. ad Innocentium, nonagesimâ primâ inter Augustinianas. Milevitanum quoque epist. ad eundem nonagesimâ secundâ, consequens esse dicunt, ut nec orare debeamus, ne intremus in tentationem, si possibilitate natura & arbitrio voluntatis in potestate est constitutum.*

Ex his omnibus Congregatio de Auxiliis die 177
3. Septembris 1602. præsentè Clemente VIII. conclusit, *non posse solis natura viribus ullam veram tentationem superari in statu natura corrupta, & hanc esse expressam doctrinam SS. Patrum, potissimum verò Augustini, sacrorum Conciliorum & summorum Pontificum, contra Pelagianos, & eorum reliquias assertam & defensam, ut constat ex Synodo Palæstina relata à Sancto Augustino in epist. 106. & in epistolis Conciliorum Milevitanis & Carchaginesis ad Innocentium, & ex epist. ejusdem Innocentii ad Patres Concilii Milevitanis; similiter ex epist. Zozimi, qui Innocentio successit, cujus meminit Cælestinus Papa in epist. ad Gallos c. 9. & ex eadem epist. Cælestini c. 6. Sic ex compendio Actorum Secretarii refert Historia Congreg. de Auxil. l. 3. c. 13.*

Nec ista glossari possunt de salutari victoria 178
tentationum, seu æternæ vitæ meritoria. Quia ut rectè in Congregatione Lemos reposuit, Pelagiani non eò usque despulerunt, ut victoriam tentationum, facultate naturali reportatam, vitæ æternæ meritoriam affererent: cum opera sine fide & charitate facta, taliter meritoria esse pernegarint; facta verò ex fide & charitate, meritoria negari non possunt; imò nec id negari potest de victoria facta ex amore Dei naturali super omnia, quem Molina admittit in statu natura corruptæ, prout rectè etiam Lemos intulit ob ea quæ dicta sunt cap. præced. num. 139. & seqq.

Est igitur veritas christiana, quòd nulla om- 179
niò tentatio, in hoc statu absolute vinci queat,

abique auxilio divinæ gratiæ, in eaque christiana veritate, quemadmodum & in alia capite præcedenti stabilita (quæ per præsentem haud mediocriter robotatur, sicut & præsens per præcedentem) christiana fundatur humilitas, quâ profus fugatur gloriæ vanitas. Tum quia per eam totum datur Deo, sine quo nihil habet homo. Tum quia per eandem plena humanæ infirmitatis acquiritur cognitio. Nam uti sapienter observat Richardus de S. Victore tr. de differ. Sacrif. Abrahæ & Mariæ, *cognitio humane infirmitatis, ut plena sit, in quatuor gradibus consistit, duos habens in consideratione mali, duos in consideratione boni. Primò, ut sciamus nos nullum malum nostrâ virtute posse cavere: secundo, ut sciamus à nullo malo, post lapsum posse resurgere. In consideratione boni, ut cognoscamus nos ad nullum bonum de nostrâ industria posse convalescere: 2.º. ut cognoscamus nec in eo quod divinitus accepimus, nostrâ industria posse perseverare.*

180 Ubi quod dicit de consideratione mali, probat testimonio Abrahæ Patriarchæ, dicentis Deo: *Loquar ad Dominum meum, cum sim pulvis & cinis; siquidem pulvis ad omnem flatum de suo loco excutitur, & quocumque dejectus, nunquam, nisi alieno impulsu levatur. Ecce habes formam defectus humani, quantum pertinet ad considerationem mali. Subtrahâ namque gratiâ, & protectione divinâ, homo ad inimici suggestionem in quodcumque malum dejectus, &c. Probatur etiam testimonio Psalmistæ Psal. 17. In te eripiar à tentatione, & in Deo meo transgrediar murum. Impulsus eversus sum ut caderem, & Dominus suscepit me.*

181 Per eandem christianam veritatem perspicuè demonstratur, ex solis liberi arbitrii viribus, nullam Prædestinationis, vel gratiæ efficacis causam dari, ne quidem per modum removentis prohibens, sive per modum removentis obstaculum gratiæ. Quod tam necessariò dicendum est, ut oppositum pertineat ad errorem Semipelagianorum, prout à nobis ostensum est to. 1. de Deo distinct. xi. q. 2. a. 3. Eiusmodi verò causâ daretur, si liberum arbitrium, solis suis viribus, absque gratia posset ullum opus moraliter omni ex parte bonum benè exercere, vel peccatum ullum vitare, tentationemque ullam ex Dei propter se amore superare. Quia per illas suas vires, per quas bonum benè operaretur, peccatumque vitaret, vel tentationem taliter superaret, præ alio iisdem in circumstantiis constituto, foret causâ gratiæ efficacis, vel prædestinationis, saltem per modum removentis prohibens, sive per modum removentis obstaculum gratiæ efficacis, &c. Eo quòd foret causâ, cur gratia in ipso, præ alio eandem gratiam habente, foret efficax. Siquidem eadem gratia, collata habenti minus obstaculum, sæpè efficax est, quæ inefficax foret, collata eidem vel alteri majus obstaculum habenti. Major enim vis & efficacia requiritur ad perrumpendam majorem, quàm ad perrumpendam minorem contra-

gratiam obdurationem; sive ad perrumpendum majus, quàm ad perrumpendum minus gratiæ obstaculum.

Nec istud solum, sed & alterum inconve- 182 niens ex adversa sententia consecutarium foret, utique quòd gratia non tam ex parte Dei, quàm ex parte hominis efficax foret, sive quòd gratia in uno, præ alio eandem gratiam habente, non foret efficax quatenus exit à Deo, sed quatenus ipsi minus obstaculum ponitur à libero arbitrio: utpote ex quo fieret quòd unus emolliretur, præ alio eandem gratiam habente, ob minorem adversus gratiam obdurationem. Ex quo tandem conficeretur, quòd per solas liberi arbitrii vires daretur causâ primi effectus prædestinationis: Quod loco citato demonstravimus pertinere ad errorem Pelagianorum.

Hæc sunt fundamenta sententiæ, quæ asse- 183 rit, nullam sive gravem sive levem tentationem in hoc statu, absque gratiæ actualis auxilio, vinci posse, sic ut amore Dei peccatum deliberatè vitetur. Quam post Bullam Pii V. Congregatio de Auxiliis amplexa est, ut vidimus, amplexi quoque sunt Cardinalis Bellarminus l. 5. de lib. arb. c. 7. Vasquez 1. 2. disp. 189. Cardinalis Toletus (apud ipsum) qui Pianam Lovanii promulgavit. Turrianus Opusc. de Grat. Contenson. to. 5. dissert. 2. c. 1. specul. 3. confect. Franciscus Macedo in Cortina S. Augustini q. 2. a. 5.

CAPUT XIV.

Concordia ejusdem cum Censura propositionis vigesima secunde. Cum Pelagio sentiunt, qui textum Apostoli ad Rom. 2. Genes qua legem non habent, naturaliter qua legis sunt faciunt, intelligunt de gentibus fidei gratiam non habentibus.

IN secunda Congregatione coram Clem. VIII. 184 rectè Prædicatorum Generalis ostendit ex censura illa nihil à Molinistis extundi posse pro opinione quæ asserit, dari opera omni ex parte bona, sive debitis omnibus circumstantiis ornata, solis naturæ viribus. Unde oppositum (post Pianam Censuram) Congregatio de Auxiliis censuit, ut visum est cap. XII. certissimaque Augustini & aliorum communiter SS. Patrum doctrina est, quòd non dentur, ut partim constat ex dictis, partim constabit amplius ex dicendis. Ecclesiæ verò injurius est, quisquis communem Augustini aliorumque Patrum doctrinam censurâ illâ contendit esse notatam.

Theologi ergo munus est Ecclesiam ab ista 185 injuria, & simul à sæpè dicta hæreticorum calumnia vindicare. Pro quo observandum quòd propositio illa vigesima secunda, intellecta de gentibus fidei gratiam non habentibus, duplicem sensum habere potest. Vel enim ly naturaliter illa in propositione contraponitur gratiæ, ut sit idem ac per solas naturæ vires: vel non contraponitur gratiæ, sed legi scripturæ dum-